

RI
RIES
RIE
RIE

B

CILT
VOLUME
BAND
TOME

31

SAYI
NUMBER
HEFT
FASCICULE

2

1981

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

ORMAN FAKÜLTESİ

DERGİSİ

REVIEW OF THE FACULTY OF FORESTRY,
UNIVERSITY OF ISTANBUL
ZEITSCHRIFT DER FORSTLICHEN FAKULTÄT
DER UNIVERSITÄT ISTANBUL

REVUE DE LA FACULTÉ FORESTIÈRE
DE L'UNIVERSITÉ D'ISTANBUL

TÜRKİYE AV HAYVANLARININ YAYILIŞ YERLERİ

Prof. Dr. Savni HUŞ¹
Dr. Erol GÖKSEL²

Ö N S Ö Z

Memleketimiz, Avrupa, Afrika ve Asya Kıtalarının birleştiği alanda yer almış bir ülke olması dolayısıyla fauna bakımından oldukça zengin bir bölgedir. Bu durum 19. yüzyıldanberi yerli ve yabancı araştırmacıların ilgisini çekmiş ve Anadolu, özellikle dış ülkelerden, gerek bilimsel gerekse avlanma ve turistik maksatlarla gelen yabancıların araştırma alanı olmuştur. Bu araştırma ve incelemeler sonunda toplanan bir hayli materyel, özellikle dış ülkelerin tabiat müzelerinin zengin koleksiyonları arasında yer alırken bir taraftan da Anadolu faunası üzerinde oldukça zengin yayınların yapılmasına vesile teşkil etmiştir. Bu yayınlar arasında, memleketimizde uzun yıllar araştırmalar yapan ve 350'yi aşan yayınlarından 20 kadarı Türkiye faunası ile ilgili olan Dr. Kumerloeve'nin özellikle Anadolu kuşları ve memellileri üzerindeki yapıtları önemli bir yer almaktadır. Dr. Kumerloeve'nin yapıtlarında gerek kendi gözlemleri ve tesbitleri, gerekse Anadolu faunası üzerinde araştırmalar yapmış bulunan yerli ve yabancı bilim adamlarının yayınlarından faydalanmak suretiyle düzenlediği Anadolu kuşları ve memellilerine ait yayılış haritaları da bulunmaktadır. Anadolu faunası'nın geçmişteki ve haldeki durumunu karşılaştırır bir biçimde tertiplenmiş bulunan bu yapıtlar, doğa bilimi ile ilgili olanlar için değerli birer döküman olmakla beraber, memleketimizde uzun zamandan beri uygulanmış olan yasadışı aşırı avlanmalar, Türkiye'ye özgü birçok nadide hayvanların yok olacak ölçüde azalmasına neden olmuş ve böylece av hayvanları haritalarının görünümünü değiştiren bir durum meydana gelmiştir. Bu durumun bilincinde olan Tarım ve Orman Bakanlığı Millî Parklar ve Avcılık Genel Müdürlüğü, kuruluşundan bu yana yaptığı çalışmalarla bir taraftan 3167 sayılı Kara Avcılığı Kanununu günün koşullarına uygun bir biçime getirme girişimlerinde bulunurken diğer taraftan da tesis ettiği 60'a yakın av hayvanları koruma ve üretme alanları, 19 av hayvanları üretme istasyonları ve 12 av hayvanları yerleştirme alanları yardımı ile fauna'nın korunması çabalarını yürütmeye başlamıştır. Korumayı hedef alan disiplinli bir çalışma sonunda ve yakın bir gelecekte Türkiye faunasının, yayılış yerleri ile ilgili daha gerçeğe yakın bir düzeydeki haritalarını yapmak mümkün olacaktır.

Av hayvanlarının korunması ve üretilmesi konularıyla yakın ilişkisi bulunan Fakültemiz de, Orman teşkilatının bu alandaki çalışmalarına gereğince katılmak suretiyle bir işbirliği sağlamıştır. Bu meyanda Fakültede okutulan Av Hayvanları

¹ I.O. Orman Fakültesi, Orman Ürünleri Kimyası Kürsüsü, BÜYÜKDERE - İSTANBUL.

² I.O. Orman Fakültesi, Orman Ürünleri Kimyası Kürsüsü, BÜYÜKDERE - İSTANBUL.

Bilgisi dersi ile ilgili olarak öğrencilerimize verilen 290 adet Diploma Tezleri yardımıyla özellikle av hayvanlarının yayılış yerlerinin oldukça ayrıntılı olarak saptanmasına çalışılmıştır. 1962 yılımlan beri uygulamasına geçtiğimiz bu amaca yönelik çalışmalar, böylece gerek Diploma Tezleri, gerekse Kürsümüzce yapılan sözlü ve yazılı soruşturmalar sonunda elde edilmek suretiyle yapılmıştır.

Durum tesbiti sırasında özellikle yurdumuzda miktarları azalmış ve bilimsel, ekonomik ve turistik yönleriyle önemli bulunan av hayvanları üzerinde durulmuş, avlanması kısıtlanmamış yada avcılık konusu olmayan diğer hayvanlar, gündelik envanter dışı bırakılmıştır.

1. MEMELİ AV HAYVANLARININ YAYILIŞ YERLERİ

1.1. Geyik

- ADANA** — Pos ormanları, Demirkazık, Karaisalı ve Kaleköyü dolayları, Seyhan ırmağı dolayları,
- ADYAMAN** — Çelikhane ilçesinin yüksek muntikaları, Ulubaba ve Recep dağının sarp yerlerinde,
- AFYON** — Sandıklı ilçesinin Akdağ dolaylarında,
- ANKARA** — Çamlıdere ilçesinin Benli ormanlarında, Büyükdüz ormanlarında, Keltepe, Uzunkaya, Çaldağı, Hadulça tepesi, Zertlik, Tobonbaşı, Harmancık tepeleri ile Kızılcahamam ilçesinin Güven ormanlarında,
- BALIKESİR** — Sındırgının Akdağ Çiçekli yaylası, Dursunbey Alaçam ormanları, Kepsu'un Akçakertil köyü, Ulus dağı, Güre, Kapaklı, Sazlı Çukur, Dereli, Sivri Arkası, Ören deresi, Havran'ın Atkayası ve Eybek dağları;
- BİLECİK** — Gölpazarı'nın Meryem dağı ve Sipahı dağında, Yırca dağı, Domanıç dağları, Bozüyük ilçesine bağlı Kozpınar ve Erikli dolayları ve Kömürsu, Köşk, Çiçek yayla, Batan yaylası;
- BOLU** — Güney oluk, Kurtpınarı, Armutçuk, Asarlık, Kapaklıca, Uzunpınar, Akçasu, Davulga, Pürenkaya, Dirgine, Beideresi ormanlarında;
- DENİZLİ** — Çivril, Kızılcahöyük, Akdağ ve Honoz dağlarında;
- ESKİŞEHİR** — Türkmen dağı;
- İZMİR** — Bozdağ, Deniz, Bozarmut muntikaları;
- KASTAMONU** — Azdavay Kurtgirmez muntikası, Elekdağı, İlgaz dağları, Araç'ın Üçoluk, Kademan, Devrancık, Aykız, Soğukçam dolayları;
- KIRKLARELİ** — Demirköy ormanları;
- KÜTAHYA** — Murat dağı, Ören bölgesinin Çatıören, Kara Arpalık, Belova, Yanıkasar, Saraycık Türkmen dağı, Domanıç dağı;
- ZONGULDAK** — Yenice ve Devrek dolaylarında.

1.2. Karaca

- ADAPAZARI** — Sarıölcük ormanı, Akyazı'nın Keremallı dağı ve Hendek'in Süleymaniye ormanlarında, Çamdağı ve Karanlık dere ormanları, Karasu, Kaynarca, Sarıcalı, Demirli köyleri civarında;
- AMASYA** — Akdağ ve Vezirköprü dolaylarında;
- ARTVİN** — Ormanlık kesimlerinde;
- AYDIN** — Beşparmak dağları, Kuyucak ve Nazilli'nin Kuzeyine düşen Çal dağında;
- BALIKESİR** — Bigadiç - İmroz dağı, Okçular, Odalı, Kızılçukur, aşağı ve yukarı Çamlı orman köyleri civarı, Umurlar ve Taşköy civarı, Sındırgı, Dursunbey Keldirek ve Alaçam ormanları,
Kepsut: Akça, Kertli köyü civarı, Ulusdağı, Turfal dağı,
Balya: Dörtöy köyünün Sistepe mevki,
Havran: Eybek ve Sop dağları,
Edremit: Han, Kapanca, Karaçötlek, Atkayası dolayları,
Altınoluk: Alakaya ve Çamurca dolayları,
Güre: Kapaklı, Sazlı ve Çukur,
Zeytinli: Ardıçbaşı mevki,
Kemerli Gedik: Balıhböyük, Kocatarlabası;
- ÇANAKKALE** — İntepe köyü, Lapseki, Kocalar' mevki, Kazdağı, Kayalıdağ, Kırangıç dağında, Biga'nın Gürece ve Kirazlı havasında, Sarıkız, Ardıç, Uzunolukbaşı, Hacıöldüren yörelerinde;
- GİRESUN** — Çataldağ;
- İZMİR** — Kınık'ın Kalemköy ve Eğnez mevki, Nifdağı, Madra ve Geyikli dağları, Ödemiş'in Beydağı ve Bozdağı ormanları;
- KASTAMONU** — Araç'ın Alakavak sıra dağları, Kodaman, Duracık, Aygız, Üçoluk, Soğukçam köyleri, Daday, Azdavay ve Taşköprü'nün ormanlık bölgeleri;
- KIRKLARELİ** — İğneada, Demirköy, Dereköy, Kofçağız, Mahya dağı ve Sivrilere ormanlık bölgelerinde;
- KÜTAHYA** — Murat dağı, Şaphane dağı, Cebraill, Yağmurlar, Örenköy Tava ve Tokul köyleri civarında;
- ORDU** — Uzunmahmut ve Evren dolayları;
- SAMSUN** — Vezirköprü ormanlarında;
- SİNOP** — Ayancık, Gebze, Boyabat ilçeleri ormanlarında;
- TRABZON** — Zığana'nın Kuzey yüzündeki ormanlarda az miktarda;
- ZONGULDAK** — Ulus, Devrek, Bartın ve Yenice ormanlarında.

1.3. Çengel Boynuzlu Yaban Keçisi

Yurdumuzda Doğu ve Kuzeydoğu Anadolu'da, özellikle Doğudan Batıya doğru Artvin Karçal dağı, Çoruh suyu vadileri, Mağara dağı, Kırklar dağı, Vercembek dağı, Hemşin ve Cıvı'ın Güney tarafları ile Zigana ve Maçka vadileri, İkizdere'nin Balıklı havzası, Trabzon'un Güney bölgeleri ile Ağrı'nın Erçis ve Diyadin ilçeleri, Bingöl ve Tunceli'nin Munzur vadisi ile Zel ve Zagge dağında, Gümüşhane'nin Kop dağları civarında (Akbaba - Geyikli köylerinde) bulunur.

1.4. Bezoar Keçisi

- ADANA** — Kızıldağ, Demirkazık dağı, Aladağ, Hamıdıye, Pos ormanları, Karanfil dağı, Karasıvri, Pozartı, Hacıkırı ve Honoz köyü dolayları;
- ADIYAMAN** — Çelikhane ve Gerger arasında özellikle Koçali bucağı dolaylarında;
- ANTALYA** — Gebiz'in Güneyinde Ovacık ve Gapız dağları, Bozburun dağı, Karatepe ve Manavgat dolayları;
- BİNGÖL** — Bıdar tepesi, Sülbüs dağı, Sultan Hüseyin dağı, Bezik, Tolu, Hardif, Gümek ve Şırnan köyleri, Hozat ve Pülümür çevresi;
- BURDUR** — Dirmil'in Dasta dağı, Tefenni'nin Eşler dağı, Katrancıık dağı, Kargı köyü ve Kargı dağında;
- DENİZLİ** — Horoz dağı, Saraköy, Babadağı;
- DIYARBAKIR** — Kuzeydoğuda Kulp, Silvan, Lice mntıkaları ve Gavur dağlarında;
- ESKİŞEHİR** — Bozdağ, Sömdiken dağı, Çatacık'ın Ayıyatağı mevkiinde;
- ISPARTA** — Sütçüler dolaylarında, Kuyucak dağı ve Sop dağında Müezzinler mntıkasında;
- KAHRAMANMARAŞ** — Çokak, Ağcadağı, Derik dağı, Nurhak dağı, Binboğa dağı;
- KONYA** — Aydos, Bozdağ, Yassıkaya köyü civarında, Berendi güzell deresi, Haydar Küpe ve Geyik dağlarının yüksek yerlerinde;
- MARDİN** — Cizre kazasının civar dağ ve yamaçlarında,;
- MERSİN** — Pembecik dağı, Tahta yükseğı, Tol dağı, Gezende, Köse, Çobanlı köylerinde, Cehennemdere bölgesinde, Namrun yaylasında, Tekeli dağı, İnpınar dağı, Sandal dağı, Aydos dağı;
- SİRT** — Uludere ve Şırnak mntıkaları, Pervari, Çatak, Şırvan ve Herakol dağları, Hizan bölgesi, Dicle'nin aktığı vadinin sarp yamaçları, Dargeçit köyünün üst tarafındaki dağlık bölgelerde;

TUNCELİ — Zel dağı, Düzgünbaba dağı, Zagge geçidi, Pülümür'ün Gelinodaları, Sultanbaba, Kırklar dağı, Munzur dağı, Kalan deresi, İksar Duman tepe;

1.5. Muflon

AĞRI — Aladağ, Diyadin ilçesi ile Erçiş ilçesinin sınırlarını oluşturan Zeylan deresi adı ile anılan geniş bir alanda, Tendürek dağları, Serdarbulak, Tokatlı yörelerinde;

KONYA — Boğdağ'da;

VAN — Başkale, Gürpınar ve Özalp bölgeleri ile Sudis dağında;

1.6. Boz Ayı

ADAPAZARI — Geyve, Hendek, Akyazı, Karasu, ormanlarında, Geyve'nin Taraklı nahiyesinde, Karagöl, Mancarlı, Dokurcan nahiyesinde;

ADİYAMAN — Kuzeydoğuda Gerger ilçesinin civarında;

ANKARA — Çamlıdere ilçesinin Benli ormanlarında, Alıç ormanlarında, Kavaklıtepe ormanı, Kabaca ormanı ve Beypazarı ormanlarında;

AMASYA — Akdağ dolaylarında;

ANTALYA — Bey dağları, Godene, Karagöl dağları, Yenice (Çiğlık dağı), Alanya'nın yüksek yaylalarında, Gündoğmuş, Manavgat ve Kaş'ın dağlık bölgelerinde;

ARTVİN — Yusufeli, Şavşat, Ardanuç ve Murgul civarında;

BALIKESİR — Bigadlıç: Akkaya, Okçular, Yukarıçamlı ve Hisartepe, Sındırgı: Ulus ormanları, Kıranköy, Umanlar, Hisaralan, Dedeler köyü,

Dursunbey: Alaçam, Gelendost dağları,

Havran: Eybel ve Sop dağları,

Tepeoba: Karayümsek, Kocakırca, Akçageylik, Atkayası,

Edremit: Han, Kapanca, Karaçörtlek, Kale, Başköprü, Sannacık,

Altıncluk: Alaca, Güvengediği, Dereçatı, Kırangaç, Kaypakçı, Damla, Çamurcu, Domuzçukuru, Alakaya, Turgutlu dolayları,

Dereli: Bölükpınarı, Çapraz, Kızılcaarı, Kırgın, Sivri tepesi,

Zeytinli: Ayıderesi, Cızlak, Kışlak dağı,

Balya: Dört Yol, Çamurcu, Saztepe;

BİLECİK — Dodurga, Eriklı, Kazpınar, Batan, Aksu, Düzdağ ormanlarında;

- BİTLİS** — Nemrut ve Süphan dağlarında;
- BOLU** — Gerede, Mengen, Seben, Mudurnu'nun dağlık bölgelerinde;
- BURDUR** — Eğridir orman işletmesinin Zindan serisinde, Douglas, Karacahisar, Çukur, Camilli dağı, Borak mevkiilerinde;
- BURSA** — Uludağ -Katırlı dağı hattı;
- ÇANAKKALE** — Şava, Biga bölgeleri, Gürece tepeleri, Karadağ, Katran dağı bölgesinin tüm sahası, Çan bölgesi, Eğri - Kabağaç dağları ile Etili bölgesinin Darıdere, Kumanlar mevkiileri, Bayramiçin Hacıöldüren ve Kumludüz yöreleri;
- ERZURUM** — Yüksek ovalarda;
- GAZİANTEP** — İslahiye ilçesinin Güneybatısındaki Hınzırlı yaylaları, Gavurdağı Ağaoluk mevki, Arfarlı köyü dolayları dağlarda;
- HAKKARİ** — Cilo dağlarında;
- KAHRAMANMARAŞ** — Berit dağının Kuzey etekleri, Malakhasan ormanları, Çomurlu ormanları, Kömürsuyu dere, Karsıt köyü, Alkayası mevki, Nurhak, Engizek, Koç dağı, Kertmen dağı, Süleymanlı nahiyesinde Beşen ve Zeytin dolaylarında, Ahırdağı, Yavşan dağı, Karahasan dağları, Göksun'da Höbek, Binboğa, Kandil ve Kireç dağlarında;
- KARS** — Sarıkamış ormanlarında;
- KASTAMONU** — Dalay, Azdavay, Araç, Taşköprü dolayları ile Iğaz dağında;
- MARDİN** — Savur kazasının dağlık yörelerinde, Cizre, Midyat ve Hasankeyf dolaylarında;
- MERSİN** — Tarsus'un Çoçak, Cehennemdere bölgeleri, Suçatı mevki, Atdağı serisi, Karaçam ormanları, Fındıkpinarı bölgesi, Akarca serisi ormanları, Sarıkavak, Pınarbaşı, Ayıpınarı, Güvelek, Derekavak mevkiilerinde;
- MUĞLA** — Datça, Fethiye, Milas'ın dağlık yörelerinde;
- SİİRT** — Şırnak yöresi dağlarında;
- TOKAT** — Almus'un Duranlı dağları, Flitise dağları, Reşadiye'nin Asmalıdağı ve Tomsü dağları, Niksar'ın Çamiçi, Topçam ve Tekmezar yöreleri, Reşadiye'nin Tozanlı çayı civarındaki Çilehane köyü, Çiftlikköy, Gebel köyü, Tınıs ve Gibis köyleri civarındaki dağlarda;
- TUNCELİ** — Munzur ve Sason dağlarında;
- VAN** — Çatak ormanlarında;
- ZONGULDAK** — Yenice, Kölemen, Piringil, Teten, Ulus, Eflani, Karabük dolaylarında;

1.7. Vaçak

- AFYON** — Eber ve Karamuk gölleri kenarlarında;
- ANKARA** — Sulakyurt, Keskin, Kızılcahamam, Çamlıdere ilçeleri ormanlarında;
- ARTVİN** — Borçka ile Hopa arasındaki ormanlık mevkiide, Cankurtaran dağlarında, Hatla ormanlarında, Yusufeli ve Murgul çevresinde;
- AYDIN** — Sökenin Akköy-Ortaklar arasındaki Gümüş dağında, Çine ilçesinin Muğla yolu üzerindeki sık ormanlık bölgelerde, Beşparmak dağlarında ve Germencik dolaylarında;
- BALIKESİR** — Edremit Eybek dağı çevresinde;
- BURSA** — Uludağ'da;
- ÇANAKKALE** — Kazdağı ve Katran dağında;
- ESKİŞEHİR** — Sömdiken dağında;
- KAHRAMANMARAŞ** — Afsin Domuzderesi civarı, Göksun'un Sarıoyak, Fındıklı, Ericek köyleri, Ahırdağı, Başkonuş dağı, Çolak, Yavşan, Gözlek, Tömek dolaylarında;
- MERSİN** — Çocak ve Cehennemderesi civarında;

1.8. Yaban Kedisi

- ADAPAZARI** — Geyve'nin Taraklı nahiyesinin Akçapınar, Dumanköy, Çamtepe, Kavak köyleri civarında;
- ARTVİN** — Ormanlık bölgelerinde,
- BALIKESİR** — Edremit: Germedere, Karadavullu, Yaylatepe, Boztepe, Zeytinli: Düden alanı, Kılıse alanı, Elifkaçan dolayları, Altınoluk: Şahidere, Taşkan mevkiileri, Balya: Ay tepesi ve Boztepe civarları;
- BİLECİK** — Bozüyük ilçesinin Sarısu ve Karasu yakınlarında, Kandilli ve Dodurga nahiyesinin Bozalan mevkiinde;
- KIRKLARELİ** — Hemen hemen her bölgede;

1.9. Porsuk

- ADANA** — Pos ormanları;
- ADAPAZARI** — Karasu, Hendek, Sapanca, Akyazının dağlık bölgelerinde;
- ANKARA** — Elmadığın bağlık ve sulak yerlerinde, Çamlıdere ilçesinin derelerinde, Çubuk ilçesinin Abadan köyünün Yarıkkaya, Hisarkaya mevkiilerinde, Beypazarı'nın Eğriova bölgesinde, Nallıhan, Güdül, Ayaş, Kalecik, Keskin ve Bala ilçelerinin dağlık ve sulak bölgelerinde;

- AYDIN** — Çine bölgesinin Madran dağı, Gökbel dağı, Kavşit köyü, Yeniköy, Topçan mıntıkası, Söke bölgesinde, Erengüllü dağı, Hıdırbeyli dağı, Ömerbeyli dağı;
- BALIKESİR** — Simav çayı kenarları, Altınoluk'un sahil kesimi, Zeytinli'nin Killese alanı ve Hatıppınarı civarı, Havran'ın Tepeoba, Asar Çakasar, Sarıtaş Çeltik, Nisan, Balyatağı, Güllertepe mevkiileri, Kepsut'un Turfal dağı etekleri, Madra bölgesinde Gümelicat, Manda gölü, İbilik, Karaoğlan, Gümeleasan mevkiileri;
- BİNGÖL** — Munzur dağları, Bedro, Sülbüs, Zel dağı ile Bezik çevreleri;
- BURDUR** — Aziziye, Kemer, Gölhisar, Yeşilova dolaylarında;
- DENİZLİ** — Güney Sarayköy, Çivril Acıpayan, Tavas, Buldan, Çal, Çameli kazalarının dağlık bölgelerinde;
- ESKİŞEHİR** — Porsuk nehri kıyılarında, Mahmudiye, Çifteler, Sakarya nehri vadisindeki tarla ve bahçelerde, Sakarya ve Porsuk nehrinin birleştiği düzlüklerdeki tarım alanı ve bahçelerde, yamaçlarda ve sarp arazi'deki ormanlarda;
- ISPARTA** — Eğridir'in Dulup dağı ve çukur mevkiilerinde;
- KAHRAMANMARAŞ** — Seyin ve Çağlıhan köylerine ait bağlıklarda, Tekelek, Üngü, Göllü ve Sarıkaya yörelerinde;
- KONYA** — Ayrancı, Karayusuflu, İvriz, Gaybıköy, Sarıca, Halkapınar, Dellimahmutlu köyleri dolaylarında;
- MERSİN** — Tarsus havalisinde Sebil, Ulaş, Kaburgediği mevkiileri, silifke dolaylarında Mara, Uzuncu, Burç mıntıkları, Karabucak ve Turhan Emeksiz ökaliptüs ormanlarında;
- MUĞLA** — Yatağan ovası, Bahçekaya köyü ovası, Bozarmut, madenler, Mesken köyü dolayları, Selimiye, Bafa gölü, Sarıçay civarı, Sazköy deresi, Çatıralan deresi, Kocaçay, Marçal dağı, Milas'ın Doğusunda Kalnağıl, Tuz ovası ve Kayaderesi mevkiilerinde;
- ORDU** — Kabadüz ve Ulubey ormanlarında;
- TRABZON** — Meles alt türlerinden olan Meles meles Ponticus Blacker bu bölgede bulunmaktadır;
- ZONGULDAK** — Karabük havalisinde Çukurca, Tandır, Döngeller, Uçbağ, Kamış, Yortan, Sipahiler, Nodullar köyleri ve Bulak bağlarında.

1.10. Sansar

Memleketimizde Sansar ağaç sansarı ve kaya sansarı olmak üzere 2 türde temsil edildiği bilinmekle beraber, envanter çalışmaları ile ilgili derlediğimiz dokümanlara göre, bu iki türün bulunduğu yerleri kesin olarak ayırt etmek mümkün ola-

mamıştır. Bununla beraber literatür verilerine göre ağaç sansarının Kuzey, Kuzey-doğu ve Doğu Anadolu'da bulunduğu, Istranca dağlarında az miktarda rastlandığı, buna karşın kaya sansarının Anadolu'da daha yaygın bir şekilde bulunduğu keza Trakya ve Hatay bölgelerinin Kurak ve Tuzlu Step bölgeleri dışındaki yerlerde rastlandığı ve miktarının Kuzey, Doğu Toroslar ve Doğu Anadolu'da, Batı, Kuzey - Batı, Güney - Batı bölgelerine kıyasla daha çok olduğu anlaşılmaktadır.

- ADANA** — Pos orman işletmesi, Çifttehan, Hovaz köyü, Yeni Konacık, Eski Konacık, Tekir, Bürücek, Akdağ, Alpu köyü, Belemelik, Acıkırı, Elmalı, Kökbez, Karasivri ve Karanfil dağı yörelerinde;
- ANKARA** — Çubuk, Abadan köyü, Yarıkaya, Hisarkaya, Cevizlik mevkilerinde;
- ANTALYA** — Gebiz mıntıkasında, Dereli, Bozburun, Zindan, Hacıosman mıntıklarında, Serik kazasının dağlık köylerinde, Manavgat kazasında, Antalya'nın dağlık kısımlarında, Gündoğmuş, Akseki, Gazipaşa, Korkuteli, Fınlıke ve Kaş dolaylarında;
- BALIKESİR** — Edremit: Germedere, Karadavullu, Yaylatepe, Boztepe, Hannan yerleri,
Altınoluk: Karaçay, Küçükusu, Şahindere mevkileri,
Zeytinli: Vailaha çayı, Eşek deresi,
Havran: Bütün çevre dağları,
Tepeoba: Sarıtaş, Karayümsek, Kabakyatak, Kışlagediği,
Balya: Çamurcu, Dört Yol, Koral dağı,
Ayvalık: Altınova, Beşiktepe dolayları,
Kepsut: Turfal dağı ve civarı;
- BİNGÖL** — Sülbüs, Sultan Hüseyin dağları, Taru, Hardif, Gümek köyleri civarı;
- BURDUR** — Azıziye, Boydüz, Gölide, Elmacık, Akçaviran köylerinde, Tefenli yaylasında, Yeşilova'nın dağlarında, Gölhisar gölünde, Dirmil'in Asmabağ meşeliklerinde, Bucak ilçesinin Melli köyünde;
- BURSA** — Armutlu ve Mustafakemalpaşa bölgeleri ormanlarında;
- ÇANAKKALE** — Karabiga - Kemer arasındaki sahil şeridi, Katran dağı;
- DENİZLİ** — Denizli merkezde, Acıpayam'ın Saman yaylasında, Çivril ve Çal ilçelerinde;
- DİYARBAKIR** — Bölgenin Kuzey Doğusunda yer alan dağlardaki ormanlarda ve Kulp, Lice, Hazro, Silvan kasabalarının etrafındaki ağaçlık mıntıklarda;
- ESKİŞEHİR** — Sivrihisar, Mihaliççık, Kırha, Türkmenbaba yörelerinde;
- GAZİANTEP** — Merkezin Kefendi, Hürşit ağa, İslahiye'nin Kabaklar, Çerçilli, Telli, Arpalı, Kozcuağz, Nizipin öncüler, Türkyurdu, Alagöz, Kıvrıçak, Akçaköy ve Eşme köylerinde;

- ISPARTA** — Eğridir'in Çukurdere mevki, Akdağ muntıkası ile Senirkent kazasının Garip köyü civarında, Davras dağı Güneyinde, Sarpkaya, Sipahiler ve Çandır yörelerinde;
- KÜTAHYA** — Çanakkuran tepelerinde, İlica kaplıcaları istikametinde bulunan Sarıkaya sırtlarında, Kocasu deresinde Güneybatıda-ki Demirli dağında, Çanakçukurunda, Kulaksız dağında, Elmalı dağında, Tatarmuhtar sırtlarında Türkmen dağı, Murat dağı ve Domanıç ormanlarında;
- MALATYA** — Beydağı, Göldağı, Musar dağı dolaylarında;
- MERSİN** — Anamur ve civarında, Sanyer, Kargıpınarı, Çamlı, Güzeloluk mevkiilerinde;
- MUĞLA** — Yatağan'ın Turgut nahiyesi, Gıbye, Hacıvelller köyleri Marçal dağı, Akçay, Yılanlı, Bafa, Selimiye, Mandalyat ve Mersenet mevkiilerinde, Köyceğiz'in Karaçam yaylası ve Armutçuk dağında;
- TOKAT** — Turhal, Almus, Niksar yörelerinde;
- TUNCELİ** — Kert dağları, Gelinpertek dolayları, Nazmiye, Hozat ve Munzur kesimleri.

1.11. Su Samuru

- ADANA** — Seyhan ve Ceyhan ırmakları, Pozantı'nın Güneyinde Beledemelik köyü civarında, Çakut ırmağında, Karakaz mevkiinde;
- AMASYA** — Merzifon dolaylarında Tersakon ırmağı ve Türmük çayında;
- ANKARA** — Gölbağında, Güdül ilçesinin Kırmızı çay meralarında, Sulakyurt, Keskin, Kızılcahamam (Soğuksu ve Merkez), Nalhan, Kalecik (Kızılırmak kenarı);
- BALIKESİR** — Sımav çayı kenarlarında;
- BURDUR** — Aksu ve Söğüt çaylarında, Dalaman çayının en üst mecrası olan Evçiler, İbecik, Dirmil köylerinde, Gölhisar gölünü Dalaman çayına bağlayan kanal içinde;
- ÇANAKKALE** — Karabiga sahilleri, Kocabaş çayı boyları, Ece gölü ve Kargı çiftliği civarında;
- DENİZLİ** — Sarayköy ilçesi, Menderes nehri kıyıları, Çardak ve Çatlı gölleri dolaylarında;
- DIYARBAKIR** — Konkurt deresi, Deve geçidi deresi, Pamukçayı, Dicle nehri ve Malabadi çayında;
- ESKİŞEHİR** — Sakarya nehrinin kumluk, kayalık kısımlarında, Çatacak, Seyitgazi, Alpu ve Sivrihisar dolaylarında;

- GAZIANTEP** — Aksu çayının Karasu ırmağına karıştığı ve yine Karasu ırmağının Ağalar obası ve Güverçinli geçit mevkiinde, Al-laben deresinin Kavaklık mevkiinde;
- ISPARTA** — Eğridir gölü içindeki İlis adasında;
- KAHRAMANMARAŞ** — Humaşır gölü, Mızminli Bataklığı, Afsin'in Hurmaçayı bo-yunca, Gölece çayırda, İzgin bataklığında, Göksun çayı boyunca;
- KARS** — Cıldır gölünde ve Aras nehri boyunca;
- KÜTAHYA** — Porsuk çayı, kenarlarında, Altıntaş gölünde;
- MERSİN** — Tarsus-Berdan çayı kenarlarında, Anamur ve çevresinde-ki bütün büyük çaylarda;
- MUĞLA** — Egen çayı yöresinde, Uğurlu Ortaköy, Ören Çaltılar ve Seki yakınlığında ve Köyceğiz gölünde;
- SAMSUN** — Bafra'dan Ünye'ye kadar olan sahalarda;
- SİİRT** — Batman nehri kenarlarında;
- TOKAT** — Almus'un Tozanlı vadisi kesimi ve Reşadiye'nin Kelkit nehrinin geçtiği Kelkit vadisi.

2. AV KUŞLARININ YAYILIŞ YERLERİ

2.1. Sülün

- ADAPAZARI** — Kefken bölgesi, Kaynarca nahiyesini takiben, Karadeniz'e kadar uzanan büyük, geniş alanlarda, Akyazı'nın Balbalı köyü ile Hendek havalisinin iç köylerinde
- BURSA** — İzmit körfezini izleyerek Karacabey'e gelen alanlarda;
- ORDU** — Ünye kazasının Akçay, Cürü ve Cevizdere nuntikasında;
- SAMSUN** — Avut ormanı, Mihçalı ormanı, Sefalı ve Çayvar civarında, Çelikli, Otluk, Saraçlı köyleri, Bayramlı ormanı, Bafra il-çesinin Kızılırmak nehri kenarları;
- TRAKYA** — Karadeniz kıyılarını izleyerek İğneada'ya kadar olan yer-lerde, Muratlı ve Sinekli dolaylarında.

2.2. Turaç

Yaşam bölgesi daha ziyade Batı ve Güney Anadolu'dur.

- ADANA** — Adana'nın yamaçlarına bakan eteklerinde, Aladağ, Kadırlı, Kaburgediği, Sebül, Yeniköy, Ulaş, Alibeyli, Kurbanlı, Taş-obası, Yanıklıgla köylerinde, Karaisalı'da Çakıt nehri bo-yunca Söğütü, Bozcalar, İncirgediği, Durak, Bucak, Ye-niköy, Demircit köylerinde, Görgün çayı kenarınca Sal-

baş, Çakalı, Kuyuca, Emelcik, Çoyraz, Saydere köylerinde, Seyhan ırmağı kenarınca Çatalan nahiyesi dolaylarında, Yüreğir ovasında, Haruniye'de Osmaniye, Kozan, İnanoglu, Ceyhan'ın Kuzey kısımlarında, Sarıçam ormanı yanında Hacıaraplar köylerinde;

ANTALYA

— Doğuda Düden çayı kenarları, Hava alanı çevresi, Keçirler köyü, Aksu köprüsü kenarları, Kemer, Ağrı yöreleri, Güzeloba köyü, Lara plajının Kuzeydoğu kısımları, Tekke köyü, Nebler köyü, Kuzeyde Düzlerçamı, Yeniköy ve Karaman köyleri civarında;

DIYARBAKIR

— Mardin'den Nusaybin'e, Nusaybin'den Cizre'ye, Cizre'den Irak hududuna kadar olan sahada;

GAZİANTEP

— Kilis ve İslahiye arasında Alacakılıs dağlarında, Oğuzeli, Süleyman obasında, Gavurdağları eteklerinde ve bilhassa Maraş ve ovalarının uzantısı olan İslahiye'nin Altıntop ve Tekkeköprü muntikasında;

HATAY

— Dört Yol, Arsuz, nadiren de Kırıkhan, Reyhanlı, Hassa havzalarında;

KAHRAMANMARAŞ

— Maraş ovasında, bilhassa Aksu kenarlarında, Göksun'un Güneyinde ve aşağı Andırın bölgesinde;

MARDİN

— Cizre kazası yakınlarında ve Diçle nehri kıyısında;

MERSİN

— Ermenek ve Yeşilkuyu mevkiilerinde, Karabucak ormanında, Kulak, Özel, Çatalkeçi köyleri çevresinde;

MUĞLA

— Dalaman ve Ortaca ovalarında.

2.3. Ur Keklik

Urkeklik Doğu, Kuzey, Kuzeydoğu ve Güney Anadolu bölgelerinin yüksek kesimlerinde bulunmaktadır.

ADANA

— Aladağ, Demirkazık tepesinde, Karlık tepesinde, Karanfıldağı, Maden köyü, Horoz köyü dolaylarındaki dağlarda, Pozantı dağı ve Akdağ'da;

BİTLİS

— Hızan ilçesinin Doğusundaki Singir dağında;

DIYARBAKIR

— Lice ve Sason dolaylarında;

ERZURUM

— Sarıkamış'a yakın Selim yaylasına bakan Katranlı köyünün batı taraflarında;

GÜMÜŞHANE

— Gümüşhane yolunun iki tarafındaki kayalık sarp bölgelerde ve özellikle Canca, Yağlıdere ve Kermut köyleri civarında;

KAHRAMANMARAŞ

— Göksun'un Çardak nahiyesinde, Korkmaz, Fındık, Kızılıçık, Kannı Kavak, Kavğıt köyleri ile Berit dağları, Binboğa dağları, Nurhak dağları ve Ahırdağında;

- MERSİN** — Kuzeyde yüksek yerlerde;
SİİRT — Şırnak ve Pervari'nin yüksek yerlerinde;
TRABZON — Çaykara bölgesinin Kalestes yaylasında;
TUNCELİ — Daha çok ovacıkla yakın yüksek ve yalçın kayalıklarda.

2.4. Kafkasya Huş Tavuğu

Çoruh nehrinin çıktığı yerde kuluçkaya yatmaktadır. Rize, Erzurum ve Trabzon - Çaykara dolaylarında bulunmaktadır.

2.5. Foy

- AMASYA** — Merzifon'un Kireymir, Uluköy, Alalı köyleri civarında;
ANKARA — Ayaş ilçesi Altan köyü civarı, Tektok köyünün Güney sirtlerinde, Elmadağ Karacahasan köyü civarında, Beypazarı, Kalecik, Kırıkkale, Kızılcahamam, Çamlıdere, Bala, Nallıhan, Gündül ve Polatlı yörelerinde ve Haymana ovasında;
BALIKESİR — Edremit Gelen civarı, Simav çayı kenarlarında;
BITLİS — Ahlat dolaylarında;
BURDUR — Bucak ve Tefenni ovalarında;
BURSA — Karacabey dolayları ile Gemlik ovasında;
DENİZLİ — Çivril ovası, Acıpayam'ın ovalık kesimleri, Tavas ovası, Sarayköy ovası, Pamukkale yakınlarında;
GAZİANTEP — Ağalar ovası, Arapuşağı ovasından başlayarak Saksa gözüne kadar olan bölgede;
KAHRAMANMARAŞ — Afşin'in Anıstil, Hurman, Beñçeken, Alandar, Çakalhan, Göksun'un Karaömer köyleri dolaylarında;
KIRKLARELİ — Karakaya, Koyunbaba, Karahıdır, Asılbeyli, Kavaklı mevkilerinde;
KÜTAHYA — Altıntaş ovası, Haydarlar, Kulaksız mevkilerinde;
MUĞLA — Köyceğiz ve Dalaman çayı etrafındaki bataklık alanlarda, Koçanlı, Mezgedek, Hamit köyleri dolaylarında;
MUŞ — Malazgirt dolaylarında;
SİVAS — Ulaş nahiyesinde, Yıldızeli, Direkli köylerinde, Merkez, Karacay nahiyesinde;
TEKİRDAĞ — Çorlu ovalarında;
VAN — Göllü, Timar, Durlugil, Muradiye, Erciş ve Özalp ovalarında.

KAYNAKLAR

HUŞ, S., 1973. *Naturschutz, Wildschutz und jagdwesen in der Türkei*. *Bom. Zool. Beitr.* 24: 227 - 232.

HUŞ, S., 1974. *Av Hayvanları ve Avcılık*. *İ.Ü. Orman Fakültesi Yayınları*. No: 1971/202, İstanbul.

KUMERLOEVE, H., 1961. *Zur Kenntnis der Avifauna Kleinasiens* *Bonner Zoologische Beiträge Jahrgang* 12.

KUMERLOEVE, H., 1967. *Zur Verbreitung Kleinasiatischer Raub- und Huftiere Säugetierkundliche Mitteilung Heft* 4. S. 337 - 409.

KUMERLOEVE, H., 1975. *Die Säugetiere (Mammalia) der Türkei Die Säugetiere (Mammalia) Syriens und des Libanon*. *Veröff. Zool. Staatssamml. München*, Band 18, S. 69 - 225.

KUMERLOEVE, H., 1978. (Çeviren: HUŞ, Savni) *Türkiye'nin Memeli Hayvanları*. *İ.Ü. Orman Fakültesi Dergisi*, Seri B, Cilt 28, Sayı: 1.

KUMERLOEVE, H., 1980. (Çeviren: HUŞ, Savni) *I. Anadolu Memeli Hayvanları Üzerinde Yapılmış Olan Araştırma ve Buluşların Tarihsel Gelişimi*. *II. Anadolu Rodentia=Kemirgenleri*. *İ.Ü. Orman Fakültesi Dergisi*, Seri B, Cilt 30, Sayı: 2.

TÜRKİYE KARA AVCILIĞI. 2. Danışma Toplantısı 9 - 11 Nisan 1979. *Orman Bakanlığı, Millî Parklar ve Avcılık Genel Müdürlüğü*.